

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XVI. Quòd inter tria invisibilia Dei sapientia sit prima investiganda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Cum autem commoda congruis superadditis cumulantur, abundantia divinæ bonitatis ejus demonstratur. Sed dum postremo congruis etiam grata & jucunda adjicit, quid aliud quam superabundantes divitias bonitatis suæ notas facit?

CAPVT XV.

De tribus similibus, & quantū sit divini operis supra humanum excellentia.

HÆC de utilitate Scripturarum brevitè dicta sufficiant: sed liber adhuc ad cumulum divinæ laudis paulisper attendere, quàm mirè tria hæc simul in opere suo conservaverit DEUS. Quod quanta admiratione dignum sit, sic facilius fortasse cognoscemus, si prius hæc, qualiter in opere humano simul esse non possint, consideremus. Certe homo cum multa facere desiderat, magna facere non potest: quia tantò minùs prævalet in singulis, quantò plura sunt per quæ intentionis suæ conatus dividit. Rursus cum ad magnitudinem innititur, à multitudine retardatur: quia multis præstare non sufficit vires, quas ad unius effectum specialiter effundit. Simili modo minor diligentia decori operis impenditur, quoties ad multitudinem solam sive ad magnitudinem perficiendam animus occupatur. Videmus quòd scriba eas figuras, quæ exiles sunt, promptius format, in magnis fig. itandis propensius desudat & calamus quantò velocitè trahitur, tantò deformiores sunt literæ quæ exprimuntur. Nam & in formandis vestibus, ij qui nimis pulchritudinem diligunt, sæpè utilitatem perdunt: & qui utilitatem conservare cupiunt, pulchritudinem habere non possunt.

In divinis operibus nec magnitudo multitudinis operis minuit, nec magnitudo multitudinis stringit, nec simul vel multitudo vel magnitudo pulchritudini officit, neque pulchritudo utilitatem tollit: sed sic facta sunt omnia, quasi facta sint singula, ut cum universa aspexeris, singula mireris. Hæc de visibilibus dicta, alicui fortassis, quantum ad compendium tractandi pertinet, plurima videbuntur: sed attendere debet, quòd tam opere magnitudo materia non facit paucis verbis explicatur. Nam cum dicat Apostolus, quòd per ea quæ sunt in mundo, manifestantur ea, quæ invisibilia sunt in DEO, necesse est, ut quisquis per visibilia ad agnitionem invisibilium pervenire desiderat, prius ipsa visibilia agnoscat.

Propter quod & ego, cum hæc pro posse meo investigare proponerem, tribus invisibilibus in exordio enumeratis, & tribus itidem visibilibus contra hæc dispositis, ratus sum hunc esse competentissimum ordinem narrandi, ut prius ipsorum visibilium aliquam notitiam in medium afferrem, ac sic deinde quasi referato contemplationis aditu, per investigationem invisibilium procederem. Postquam verò iis quæ de visibilibus dicenda erant, finem fecimus; nunc quomodo, vel quo ordine per hæc ad invisibilia ascendatur, considerare debemus.

CAPVT XVI.

Quòd inter tria invisibilia DEI sapientia sit prima investiganda.

TRIA diximus invisibilia, potentiam, sapientiam, benignitatem. Quæ tendum est ergo,

quod horum ceteris prius contemplantibus in agnitione occurrat. Et credo quòd illud invisibile prius in contemplatione comprehenditur, quòd in suo visibili simulacro expressius & manifestius declaratur. Simulacra autem invisibilium ipsa visibilia dicantur: utpote invisibilibus potius simulacrum est, creaturarum immensitas; invisibilis sapientie simulacrum est, creaturarum decor; invisibilis benignitatis simulacrum est, creaturarum utilitas. Omnis autem creatura, quanto vicinior similitudini Creatoris appropinquat, tanto evidentius Creatorem suum declarat. Illud quare ergo visibile simulacrum, invisibile exemplar prius ostendere debet, quòd divina similitudo est imaginem perfectius in se tenere expressam, immensitas autem creaturarum magis ad essentiam, to decor verò creaturarum magis ad formam pertinet. Essentia verò abique forma confidit, creatura vero informis est. Quod autem informis est, in hoc manifestum quòd est, DEO simile est: sed in hoc manifestum quòd forma caret, à DEO dissidet. Quod ergo formatum est, magis DEO simile est, quàm id quod formam non habet.

Vnde constat, quòd plus evidens simulacrum est decor creaturarum, quòd solam spectat essentiam. Item decor creaturarum propriam formam naturalem pertinet ad habitum, utilitas verò ad actum; quia in hoc creaturæ unies sunt, quòd subjectæ homini servantur, & obsequium reddunt. Quod ad habitum pertinet, magis proprium est & magis certum, quàm id quod pertinet ad actum: quia habitum naturam indidit, actum verò insitit & adjungit. Simulacrum ergo decoris immensitatem patietur & utilitatem in cognitione præcedit, & propterea in cognitione prius est, quia in manifestatione est evidenter.

In hoc igitur simulacro prius vellemus contemplationis ponere debemus, ord. in primum inquisitionis ingressum rectè tenemus, ipso quem quæritur duce pede inoffenso ad reliqua procedamus. Pulchritudo autem in inquirenda sapientia ab ipso sapientie simulacro inquisitionis exordium sumitur: quia per Sapientiam suam Pater manifestatur, non solum quando sapientiam suam in carnem misit, sed tunc quoque do. Quando per Sapientiam suam mundum creavit. Sapientia Decor creaturarum, quem simulacrum sapientie sum Pater DEI esse diximus, quatuor complectitur, scilicet, motum, speciem, qualitatem. Sed in his quatuor motum excellentiorem locum habere, habitum non est; quia viciniora vitæ sunt mobilia, quàm ea quæ moveri non possunt. Motus autem quadripartitus est, localis, naturalis, animalis, rationalis. Sed motus naturalis localem motum superat, quia in naturali motu non solum imago vitæ exprimitur, sed ipsa quodammodo vitæ inchoatur. Rursus animalis motus tantum naturali præcellit, quantum in sensibili id quod sentit. Postremo rationalis cunctis superponitur, quia in eo non solum sensus ad animandum, sed ratio quoque ad intelligendum movetur. Hoc simulacro nullum in creaturis esse potest evidenter, quia invisibilem sapientiam ostendit cunctis manifestius id quod sapit.